

CIG-Saúde Laboral

Boletín nº 38

Nº 38 ABRIL 2021 CIG - GABINETE TÉCNICO CONFEDERAL DE SAÚDE LABORAL www.cigsaudelaboral.org

SUMARIO

OPINIÓN

A PANDEMIA DO COVID-19 E O TELETRABALLO. COMO O CAPITALISMO AVANZA NO DETERIORO DA NOSA SAÚDE

Fran Cartelle
Secretario Confederal de Saúde Laboral da CIG

INFORMACIÓN

PROPOSICIÓN DE LEI DE CREACIÓN DUN FONDO DE COMPENSACIÓN PARA AS VÍTIMAS DO AMIANTO

Gabinete Técnico Confederal de Saúde Laboral

DOCUMENTO/ANÁLISE

OS ROBOTS XERAN UNHA EVIDENTE PERDA NETA DE EMPREGO E SALARIOS SEGUNDO O ESTUDO "Robots and Jobs: Evidence from US Labor Markets"

Gabinete Técnico Confederal de Saúde Laboral

INFORMACIÓN TÉCNICA

LÍMITES DE EXPOSICIÓN OCUPACIONAL (OEL) E A

DIRECTIVA SOBRE CARCINÓXENOS E MUTÁXENOS.

Esixencia sindical dun novo sistema para establecer

LÍMITES DE EXPOSICIÓN OCUPACIONAL (OEL) E A DIRECTIVA SOBRE CARCINÓXENOS E MUTÁXENOS.
Esixencia sindical dun novo sistema para establecer os OEL da UE para carcinóxenos

Gabinete Técnico Confederal de Saúde Laboral

ANÁLISE/OPINIÓN

A XORNADA LABORAL DE CATRO DÍAS

Gabinete Técnico Confederal de Saúde Laboral

INFORMACIÓN

PREVENCIÓN DE RISCOS LABORAIS: OFERTA FORMATIVA

Gabinete Técnico Confederal de Saúde Laboral

EDITA: Gabinete Técnico Confederal de Saúde Laboral

A pandemia do COVID-19 e o teletraballo.

Como o capitalismo avanza no deterioro da saúde

FINANCIADO POR:

CÓD. ACCIÓN: PTE ASIGNACIÓN

MINISTERIO DE TRABAJO, MIGRACIONES Y SEGURIDAD SOCIAL

FUNDACIÓN ESTATAL PARA LA PREVENCIÓN DE RIESGOS LABORALES, F.S.P.

Confederación Intersindical Galega

Límites de exposición ocupacional (OEL) e a Directiva sobre carcinógenos e mutágenos. *Esixencia sindical dun novo sistema para establecer os OEL da UE para carcinógenos.*

Os sindicatos europeos están a pedir aos lexisladores da UE que modernicen o sistema actual para establecer valores límites de exposición ocupacional (OEL) dentro da Directiva sobre carcinógenos e mutágenos (CMD). Para as organizacións sindicais, o novo sistema debe basearse nun baixo risco de contraer cancro e non nunha análise de custo-beneficio. A finais de setembro de 2020, a Comisión Europea (CE) puxo en marcha o proceso lexislativo para a cuarta revisión da directiva sobre a protección dos traballadores/as fronte aos riscos de exposición a carcinógenos e mutágenos no traballo. Aínda que a Confederación Europea de Sindicatos (CES) acolle con satisfacción a iniciativa, considera que un novo sistema coherente e transparente para establecer OEL debería formar parte da revisión.

Así logo, o presente artigo é o resultado da tradución do inglés da nota informativa elaborada polo Instituto de Investigación da CES (Confederación Europea de Sindicatos) na que explica como debería funcionar o novo sistema, cuxo texto completo (en inglés), adxuntamos.

O obxectivo deste informe é o de fundamentalmente aportar argumentos sobre a necesidade de modernizar o sistema actual para establecer límites de exposición ocupacional (OEL) na Directiva 2004/37/CE sobre a protección dos

traballadores/as fronte aos riscos relacionados coa exposición a carcinógenos ou mutágenos no traballo (CMD).

Límites de exposición ocupacional (OEL): unha definición

Os OEL (Límites de Exposición Ocupacional) son unha referencia cuantitativa para a exposición ocupacional a substancias químicas perigosas no lugar de traballo, incluídos os carcinógenos. Están deseñados para previr enfermidades profesionais como cancros ocupacionais ou outros efectos adversos nas persoas traballadoras expostas.

Os empregadores/empresarios/as utilizan os OEL como unha ferramenta para avaliar os riscos para os traballadores/as expostos e seleccionar as medidas preventivas adecuadas. Os OEL da UE establecidos na *Directiva sobre Carcinógenos e Mutágenos* (CMD) son vinculantes e

os empregadores/as deben, de acordo co principio de minimización da exposición, reducir a exposición dos traballadores/as na medida do tecnicamente posible por baixo destes límites. Como tal, os OEL vinculantes brindan claridade e certeza con respecto ao nivel máximo de exposición permitido.

Por exemplo, os OEL vinculantes para tricloroetileno, un disolvente canceríxeno, é 54,7 mg / m³. Cando a vía principal de exposición non é a inhalación, senón a absorción dérmica, os valores límite biolóxicos pódense utilizar en combinación cos OEL no aire para avaliar os riscos para os traballadores/as expostos.

Carcinóxenos con limiar e carcinóxenos sen limiar (umbral)

Os carcinóxenos pódense dividir en dous grupos segundo o seu mecanismo de acción de carcinogenicidade. Para os “carcinóxenos con limiar” é posible identificar un só nivel de exposición por baixo do cal non se esperan efectos carcinóxicos. Para os “carcinóxenos sen limiar”, cada nivel de exposición, por baixo que sexa, conleva un risco de desenvolver cancro. O For-

maldehído é, por exemplo, un carcinóxico con limiar mentres como VI ou 1,3- butadieno son carcinóxicos sen limiar.

OEL baseados na saúde e no risco

A distinción entre carcinóxicos con limiar e non limiar é importante con respecto ao tipo de OEL que se poden establecer no CMD, así a como o seu principio de minimización da exposición podería interpretarse no futuro.

Para os carcinóxicos sen limiar, tamén é posible establecer OEL, mais necesariamente estarán asociados cun certo risco de desenvolver cancro. Neste caso, o OEL denomínase “OEL baseado no risco” e o risco de desenvolver cancro dependerá do nivel de exposición no que se estableza o OEL (canto maior sexa a exposición, maior será o risco). O OEL vinculante para o óxido de etileno, un carcinóxico sen limiar, fíxose no CMD en 1,8 mg/m³. O risco de cancro adicional a ese nivel de exposición é 4 10⁻³, o que significa que, estatisticamente, 4 de cada 1.000 traballadores/as expostos a esta substancia ao longo da súa vida laboral desenvolverán cancro.

Por que necesitamos renovar a metodoloxía actual para establecer OEL no CMD?

A urxente cuestión de actualizar e mellorar o mecanismo actual para establecer OEL vinculantes no marco da CMD é esixida pola lexislación europea no artigo 168 do *Tratado de Funcionamento da Unión Europea* (TFUE) que establece: "Garantírase un alto nivel de protección da saúde humana na definición e aplicación de todas as políticas e actividades". Ata o de agora, a

metodoloxía utilizada para derivar os OEL violou repetidamente ese principio ao establecer OEL vinculantes para algúns carcinóxenos cun nivel de risco moi alto. Por exemplo, para o cromo VI, o OEL vinculante proposto pola Comisión Europea no CMD foi de 0,025 mg/m³. A ese nivel de exposición, os riscos adicionais de cancro son un cancro de cada 10 traballadores/as expostos, o cal é inaceptablemente alto. Grazas a unha emenda do Parlamento Europeo, este OEL vinculante reduciuse a 0,005 mg/m³ cun valor límite transitorio de 0,010 mg/m³ ata o 17 de xaneiro de 2025. Para os procesos de soldadura, lamentablemente, o OEL vinculante durante este período transitorio permanecerá en 0,025 mg/m³ (ver Anexo I).

Cada Estado membro da UE ten o seu propio número de OEL nacionais, e para a mesma substancia, a miúdo difiren dun país a outro. Por

tanto, existen grandes diferenzas no nivel de protección dos traballadores/as na UE. Os OEL vinculantes adoptados no CMD son importan-

tes, xa que obrigan a cada Estado membro da UE a establecer o mesmo nivel (ou un máis estrito) a nivel nacional.

O problema é que o CMD non establece o método que se debe utilizar para desenvolver os OEL. O seu artigo 16.1 só establece que os OEL estableceranse "sobre a base da información dispoñible, incluídos os datos científicos e técnicos". Na práctica, a metodoloxía actual utilizada pola Comisión Europea ten en conta unha combinación de aspectos sanitarios, viabilidade técnica e factores socioeconómicos. En última instancia, os OEL vinculantes propostos para carcinóxenos baséanse no análise custo-beneficio. Este sistema é insatisfactorio xa que contén varios inconvenientes que deben abordarse:

- ✓ O uso da análise de custo-beneficio para decidir sobre os OEL é moralmente cuestionable. A cantidade de cancros futuros que se evitan nos traballadores/as expostos compárase cos custos de cumprimento de OEL para as empresas, que é como comparar mazás con peras. Ademais, os beneficios se substitúan sistematicamente e, segundo os efectos non canceríxenos que se consideren na análise de custos e beneficios, o OEL derivado diferirá dunha xurisdición a outra. Por exemplo, o OEL vinculante para a sílice cristalina respirable é máis protector na lexislación dos EE.UU., en comparación coa lexislación da UE (0,05 mg/m³ na norma US-OSHA fronte a 0,1 mg/m³ na CMD europea).
- ✓ A metodoloxía actual non diferencia entre carcinóxenos con limiar e sen limiar.

- ✓ Os riscos de cancro adicionais asociados cos OEL enumerados no Anexo III de CMD non se amosan e poden dar aos traballadores/as unha falsa impresión de protección cando se cumpre o OEL.
- ✓ Para algunhas das decisións recentes sobre OEL vinculantes, o nivel de protección difire substancialmente dun carcinóxeno a outro (por exemplo, 100 cancros en 1.000 traballadores/as expostos ao cromo VI en procesos de soldadura fronte a 4 cancros en 1.000 traballadores/as expostos ao óxido de etileno).
- ✓ Non hai ningún incentivo para minimizar a exposición por baixo dun OEL vinculante como o require o artigo 5 (3) do texto legal da CMD. Algúns Estados membros teñen resolto este problema introducindo na súa lexislación nacional un "plan de acción" obrigatorio.

Cal é a metodoloxía que se debería empregar para establecer os OEL no CMD?

- **Valores límite baseados na saúde para carcinóxenos con limiar**

Se existe un modo de acción limiar, debería ser posible definir un nivel de exposición por baixo do cal non se esperan efectos canceríxenos. Se este nivel de exposición tamén protexe suficientemente contra outros posibles efectos adversos da substancia, o OEL vinculante debe establecerse nese nivel.

- **Valor límite baseado no risco para carcinóxenos sen limiar**

Para as substancias sen limiar, a metodoloxía utilizada para establecer OEL vinculantes debe

seguir un enfoque baseado no risco. Neste contexto, o OEL establécese nun nivel de exposición correspondente a un risco no rango entre un nivel de risco superior e un nivel de risco inferior.

Estes dous niveis de risco son independentes da substancia e deben estar predefinidos. De feito, aínda que a relación entre os niveis de exposición a un carcinóxeno sen limiar e o correspondente risco de desenvolver cancro (a denominada "relación risco-exposición") poden determinarse cientificamente, a definición do que constitúe un nivel de risco superior aceptable e un nivel de risco inferior é unha decisión política que require un debate social.

Nalgúns Estados membros da UE (é dicir, Alemaña, Países Baixos), está a utilizarse un enfoque baseado no risco durante moitos anos para establecer OEL nacionais para carcinóxenos. Esta metodoloxía tamén describe as obrigas dos empregadores cando a exposición está por enriba do nivel de risco superior ou por baixo do nivel de risco máis baixo, e como de-

ben aplicar a obriga de minimización de exposición de CMD cando a exposición está entre os niveis de risco superior e inferior.

Nos enfoques baseados no risco de Alemaña e Holanda, existe un acordo tripartito sobre un nivel de risco superior e un nivel de risco máis baixo de 4:1.000 e ata 4:100.000, respectivamente, durante a vida laboral. Estes límites de risco poderían servir como insumo para o debate a nivel da UE.

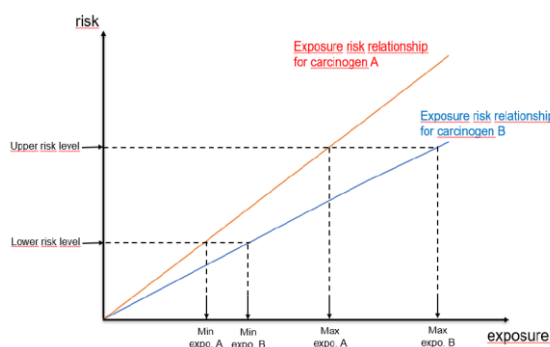

Figura 1: *descrición do enfoque baseado no risco para establecer OEL para carcinóxenos sen limiar. Con este enfoque, un nivel de risco superior e un nivel de risco inferior predefinidos determinan o rango de exposición dentro do cal se establecerá o OEL. Imaxe: Informe do Instituto de Investigación do CES*

Cantos carcinóxenos con OEL vinculantes temos ata o de agora baixo o CMD?

Dende 1990, cando o Parlamento Europeo e o Consello adoptaron a primeira Directiva sobre carcinóxenos (ampliada a mutáxenos en 1999), incluíuse un total de 25 (grupos de) carcinóxenos no texto legal con OEL vinculantes. Todos estes OEL (excepto un) actualizáronse ou agregaron entre 2017 e 2019 con tres revisións sucesivas da CMD.

Con todo, varios Estados membros e os sindicatos europeos teñen pedido á Comisión Europea que adopte OEL vinculantes da UE para polo menos 50 carcinóxenos prioritarios. Dado que este obxectivo apoiado polo excomisario de Emprego da UE aínda non se logrou, a Confederación Europea de Sindicatos (CES) insiste en que o OEL vinculante debe incluírse no CMD para polo menos 25 carcinóxenos de prioridade adicional para 2024.

Acción necesaria en nome do Parlamento Europeo

Aínda que damos a benvida á proposta máis recente da Comisión Europea de adoptar OEL vinculantes no CMD para 2 novos (grupos de) carcinóxenos (compostos de acrilonitrilo e níquel) e revisar o OEL vinculante para unha entrada existente (benceno) co seu cuarto lote de revisión (COM 2020/571/final), aínda cremos que os traballadores/as da UE non están adecuadamente protexidos contra os cancros e enfermidades relacionados co traballo. Para mellorar a protección da man de obra exposta, esiximos que os membros do Parlamento Europeo presionen para:

- A inclusión na CMD dun novo artigo que defina os requisitos legais que se utilizarán para establecer futuros OEL para carcinóxenos. O principio básico é que a metodoloxía debe ser transparente e separar claramente os aspectos científicos e socioeconómicos. Debe garantirse un alto nivel de protección da saúde dos traballadores/as tanto para homes como para mulleres. O nivel de protección debe ser

homoxéneo e cumprir cos obxectivos predefinidos para todas as substancias. As consideracións socioeconómicas deben utilizarse unicamente para definir un posible período de transición en caso de problemas de viabilidade técnica co OEL. Para cumprir con estes criterios, os requisitos legais deben:

- ✓ Facer unha distinción entre carcinóxenos con limiar e sen limiar.
- ✓ Asegurar que se establezan OEL baseados na saúde, sempre que sexa posible, para carcinóxenos con limiar.
- ✓ Garantir que se utiliza un enfoque baseado no risco para establecer OEL para os carcinóxenos sen limiar ou establecer que o enfoque baseado no risco garanta un alto nivel de protección da saúde humana (de conformidade co artigo 168 do TFUE).
- A inclusión da seguinte información para cada OEL vinculante adoptado no Anexo III do CMD:
  - ✓ Se o OEL se basea na saúde ou no risco.
  - ✓ Se o OEL se basea no risco, o risco de cancro adicional vinculado ao valor numérico do OEL. Este risco adicional de cancro debe expresarse mediante o número de traballadores/as que contraerían cancro de cada 1.000 traballadores/as expostos a ese nivel de exposición ao longo da súa vida laboral (8 horas ao día, 5 días á semana e 40 anos de vida laboral).
  - ✓ A data de adopción do OEL e/ou a súa última data de revisión.

- A inclusión dun plan de acción obrigatorio na avaliación de riscos dos empresarios/empregadores/as para que a obrigaón de minimizar a exposición sexa transparente para os traballadores/as expostos e as autoridades encargadas de facer cumprir a lei.
- A inclusión no anexo I da CMD dunha nova entrada para cubrir os produtos medicinais perigosos no ámbito da Directiva.
- A extensión do alcance da CMD ás substancias que son tóxicas para a reprodución e a adopción de OEL vinculantes para algunhas delas.
- A adopción pola Comisión Europea, previa consulta ao *Comité Asesor de Saúde e Seguridade da UE*, dun plan plurianual que aclare que substancias serán priorizadas para o establecemento de OEL.

Anexo I: lista de carcinóxenos e OEL vinculante correspondente no Anexo III de CMD a novembro de 2020. En 1997, estableceuse un valor límite vinculante para o benceno na Directiva 97/42/EC e en 1999, establecéronse valores límite vinculantes para os pos de madeira dura e Monómero de cloruro de vinilo na Directiva 1999/38/EC.

	Carcinóxenos	OEL de cumprimento obrigatorio (8 horas)
1	Benceno	3,25 mg / m ³
	Pós de madeiras duras	Revisado no 2017
	Monómero de cloruro de vinilo	Revisado no 2017

En 2017 revisáronse/fixáronse valores límite vinculantes para os seguintes axentes na Directiva 2017/2398

	Carcinóxenos	OEL de cumprimento obrigatorio (8 horas)
2	Pos de madeiras duras	2 mg /m ³ (3 mg /m ³ ata o 17 de xaneiro de 2023)
3	Monómero de cloruro de vinilo	2.6 mg/m ³
4	Compostos de cromo (VI)	0,005 mg /m ³ (0,01mg/m ³ ata o 17 de xaneiro de 2025) (0,025mg/m ³ para soldar ata o 17 de xaneiro de 2025)
5	Fibras cerámicas refractarias	0.3 fibras/m ³
6	Po de sílice cristalina respirable	0.1 mg/m ³
7	Óxido de etileno*	1.8 mg/m ³
8	1,2-epoxipropano	2.4 mg/m ³
9	Acrilamida *	0.1 mg/m ³
10	2-nitropropano	18 mg/m ³
11	1,3-butadieno	2.2 mg/m ³
12	o-toluidina *	0.5 mg/m ³
13	Hidracina *	0.013 mg/m ³
14	Bromoetileno	4.4 mg/m ³

A principios de 2019 establecéronse valores límite vinculantes para os seguintes axentes na Directiva 2019/130

	Carcinóxenos	OEL de cumprimento obrigatorio (8 horas)
15	Tricloroetileno *	54.7 mg/m ³
16	4,4'-Metilendianilina *	0.08 mg/m ³
17	Epiclorhidrina *	1.9 mg/m ³
18	Dibromuro de etileno *	0.8 mg/m ³
19	Dicloruro de etileno *	0.8 mg/m ³
		0,05 mg / m ³ dende o 21 de febreiro de 2023
20	Emisións de escape de motor diesel	Para minería subterránea e construción de túneles a partir do 21 de febreiro de 2026

A mediados do 2019 establecéronse valores límite vinculantes para os seguintes axentes na Directiva 2019/983

	Carcinóxenos	OEL (8h)
21	Cadmio e os seus compostos inorgánicos	0,001mg/m ³ (0,004 mg/m ³ ata o 11 de xullo de 2027)
22	Berilio e compostos inorgánicos de berilio ##	0,0002 mg/m ³ (0,0006 mg/m ³ ata o 11 de xullo de 2026)
23	Ácido arsénico e as súas sales, así como compostos inorgánicos de arsénico	0,01 mg/m ³ (a partires do 11 de xullo de 2023 para o sector da fundición de cobre)

24	Formaldehído #	0,37 mg/m ³ (0,62 mg/m ³ para asistencia sanitaria, funeraria e embalsamamento sectores ata o 11 de xullo de 2024)
25	4,4'-Metilen-bis (2-cloroanilina) - MOCA *	0,01 mg / m ³

(*) substancias cunha "notación cutánea"

(#) sensibilización dérmica

(##) sensibilización dérmica e respiratoria

Ligazón ao Informe **Occupational Exposure Limits (OELs) and the Carcinogens and Mutagens Directive.**

Fonte: *etui.-Eropean Trade Union Institute-*

Depósito Legal:
C428-2012

Os contidos publicados son responsabilidade exclusiva do Gabinete Técnico Confederal de Saúde Laboral da Confederación Intersindical Galega e non reflicten necesariamente a opinión da "Fundación Estatal para la Prevención de Riesgos Laborales F.S.P."

Edita: Gabinete Técnico Confederal de Saúde Laboral. www.cigsaudelaboral.org